

være overeensstemmende med Thingets Retfærdighedsfølelse, om man, paa samme Tid som man giver alle andre Eiere eller Besiddere af Fæstegods visse Fordele under visse Betingelser, vilde ubeløkke en enkelt Lehnbesidder fra under de samme Forudsætninger at have en tilsvarende Fordeel. Det kan Rigsdagen heller ikke ville. Opgaven er altsaa: at finde en saadan Løsning af Forholdene, hvorved man bevarer de almindelige Lovbestemmelser, saaledes som de ere givne i Loven af 19de Februar 1861, ogsaa for Fæsteforholdet paa Samsø, men giver en saadan nærmere Bestemmelse af § 2, at den Ubillighed eller Uretfærdighed, som vil fremgaae af den bogstavelige Anvendelse af Loven paa Samsø, derved fjernes. Jeg troer, dette lader sig gjøre. Naturligvis har jeg ikke formuleret noget bestemt Forslag i denne Retning, men jeg skal antyde, hvorledes det forekommer mig, at Lovforslaget kunde affattes. Jeg har tænkt mig, at man omtrent kunde udtale sig saaledes: „Paa de Steder, hvor Forholdene fra gammel Tid af, navnlig før Udskiftningen, have ordnet sig saaledes, at de til et Gaardbrug hørende Bygninger med Grund, Haveplads med videre, eies af en Anden end de egentlige Markjorders Eier, idet Bygningernes Eiere efter hinanden have sættet Jorden“. — jeg bemærker, at denne Affattelse ganske er i Overensstemmelse med Affattelsen af den første Paragraph i det Lovforslag angaaende Aflysningen af det saakaldte Superficiærfæsteforhold, som blev udarbejdet af det med Hensyn til denne Gjenstand i den næstforegaaende Sæssion nedsatte Udvalg, men jeg skal tillade mig nu at fortsætte — „kommer den i Loven af 19de Februar 1861 om nogle Forandringer i Fæstelovgivningen, § 2, givne Regel, hvorved det tillades de Eiere eller Besiddere af Fæstegods, som til Brugene eller deres Børn afhænde mindst 9 Gaarde, derefter ved Fæsteledighed at udtage saameget af det øvrige Bøndergods til fri Naadighed, som udgjør en Niendedeel af det Bortsolgte, kun til Anvendelse med den nærmere Bestemmelse, at Fæstejordens Eier, ikke ved Fæsteledighed maa indbringe den til et Gaardbrug hørende Jord eller nogen større Deel deraf, uden at han enten efter mindelig Overenskomst eller

efter Taxation affjober den afbøde Fæsters Bo eller Arvinger Bygningerne med Grund og Haveplads m. v., hvortil Jorden har henligget, eller efter Overenskomst giver Boet eller Arvingerne Erstatning for den Værdiforringelse, som maatte være en Følge af, at de ved Markjordernes Frastillelse ikke længere faae Betydning som en væsentlig Bestanddeel af den hele samlede Eiendom. — Fæsterens Bo eller Arvinger har Valget mellem disse to Afgjørelser, men bør desangaaende erklære sig inden 8 Uger, efterat Opfordring dertil er fremsat af Fæstejordens Eier.“ Det er naturligt, at forsaavidt der i det Oplæste er nævnt bestemte Tidsfrister osv., er det af den Slags Ting, der maatte kunne ændres efter nærmere Overveielse, forsaavidt man iøvrigt vil være enig i Tanken. Jeg gjentager, at det, som det kommer an paa, er: at bringe det dertil, at den enkelte Fæster og hans Familie ikke skal lide Uret derved, at man i det Almindeliges Interesse har givet en Opmuntring til Fæstegodseierne til at afhænde deres Bøndergods til Brugene deri, at de skulle faae fri Dispositionsret over den 10de Gaard, naar de sælge 9 Gaarde til Brugene eller deres Børn. Den Enkelte skal ikke lide derunder, men han vil heller ikke komme til at lide derunder, naar man ordner det saaledes, at Lehnbesidderen ikke faaer Ret til at indtage den 10de Gaards Jord uden at være kommen overeens med Bygningernes Eier. Denne Overenskomst kan da skee paa een af to Maader, enten derved, at han giver Bygningernes Eier Erstatning for det Bærditab, som Bygningerne, betragtede som en Deel af den samlede Eiendom, lide derved, at Jorderne gaae ud af det hele Eiendoms-komplex, eller derved, at Jordernes Eier kjøber Bygningerne med Videre af Bygningernes Eier; komme de overeens om Prisen, saa er dermed Sagen ordnet; kunne de det derimod ikke, ja, saa vil Prisen blive at fastsætte ved Taxation. Den nærmere Anviisning til en saadan Taxation kunde igjen gives paa forskjellig Maade. Jeg skal bemærke, at Loven af 19de Februar 1861 § 5 i Grunden indeholder en Anviisning paa at gaae en Vej, der er nær beslægtet med den af mig antydede, idet der nemlig der er udtalt som Regel, at naar en